

SİGORTALILARIN BORÇLANABİLECEĞİ SÜRELER

Av. Erdoğan KAYA - www.gurselavukatlik.com

Kişiler, çalışmalarını karşılığı olarak zorunlu sigortalılık kapsamında prim gün sayısı elde ederler. Bunun yanında isteğe bağlı sigortalılık yoluyla da prim günü elde edebilirler. Gerek çalışma karşılığı olsun gerekse de isteğe bağlı sigortalılık yoluyla olsun topluca prim günü elde etme bu hallerde mümkün olmaz. Fakat bazı durumlarda sigortalılar ya da onların hak sahipleri yaşlılık aylığı, ölüm aylığı vb. bir takım haklardan yararlanmak için toplu prim gününe ihtiyaç duyarlar. İşte bu gibi hallerde borçlanma yoluyla prim gün sayısı alabilmek ayrı bir önem arz eder. Bu nedenle biz de bu yazımızda 5510 sayılı Kanun kapsamında borçlanılabilecek süreleri ele alacağız.

a) Doğum borçlanması

Kadın sigortalıların ücretsiz doğum ya da analık izni süreleri ile 3 defa ile sınırlı olmak üzere doğum tarihinden sonra sigortasız geçen 2 yıllık süreyi borçlanabilirler. Doğumdan sonraki 2 yıl sürenin borçlanılabilmesi için bu sürenin sigortasız geçmesi yanında, çocuğun yaşaması şartı da aranmaktadır.

Doğum borçlanmasında aranan en önemli şartlardan biri de borçlanma konusu doğumdan önce sigorta girişinin aranmasıdır. Söz konusu sigortalılığın kısa ya da uzun vadeli sigorta kollarına bağlı geçmesi ve hatta Bağ-Kur sigortalısı kadının prim borcunu ödeyip ödemediğinin de bir önemi de yoktur(2014/32 sayılı Genelge).

Doğum borçlanması, kadınlara verilmiş önemli bir hak olmakla birlikte burada şu eleştiriyi yapmak gerekir ki borçlanma öncesinde sigortalılık şartı aranması önemli bir kısıtlama niteliğindedir. Bu nedenle de birçok sigortalı ya da yakınları mağduriyet yaşamaktadır. Bu uygulama sosyal güvenlik ilkeleri ve eşitlik ilkesine de aykırı niteliktedir. Kanaatimizce doğum borçlanmasına ilişkin olarak son dönemde getirilen bir takım yeniliklerle birlikte bu konuda da bir düzenleme yapılarak doğum borçlanmasının yapılabilmesi için sigorta girişinin varlığının aranması koşulu kaldırılmalıdır.

b) Askerlik borçlanması

En çok faydalanılan borçlanma türlerinden biri de askerlik borçlanmasıdır. Er ve erbaş olarak silâh altında veya yedek subay okulunda geçen süreler askerlik borçlanmasının konusunu oluşturmaktadır. Görüldüğü üzere askerlik borçlanması yapılabilmesi için öncelikle fiili bir askerlik süresinin olması gerekmektedir. Askerlik yapmayanlar, muaf tutulanların askerlik borçlanması yapma imkanı söz konusu değildir. Askerlik borçlanmasını, kişinin kendisi ya da hak sahipleri yapabilir.

Borçlanma süresi, fiilen yapılan askerlik süresini geçmemek üzere, borçlanma hakkı olan kişinin talep ettiği gün kadar yapılır(2013/11 sayılı Genelge).

c) Memurların personel mevzuatına göre aylıksız izin süreleri

- d) Sigortalı olmaksızın doktora öğrenimi veya tıpta uzmanlık için yurt içinde veya yurt dışında geçirdikleri normal doktora veya uzmanlık öğrenim süreleri,
- e) Sigortalı olmaksızın avukatlık stajını yapanların normal staj süreleri,
- f) Sigortalı iken herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan bu suçtan dolayı beraat edenlerin tutuklulukta veya gözaltında geçen süreleri,
- g) Grev ve lokavtta geçen süreler,
- h) Hekimlerin fahri asistanlıkta geçen süreleri,
- i) Seçim kanunları gereğince görevlerinden istifa edenlerin, istifa ettikleri tarih ile seçimin yapıldığı tarihi takip eden ay başına kadar açıkta geçirdikleri süreleri,
- j) 01.03.2011 tarihinden sonraki sürelere ilişkin olmak üzere, 4857 sayılı Kanuna göre kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalıların, kısmi süreli çalıştıkları aylara ait eksik süreleri,
- k) Sigortalı olmaksızın, 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanuna göre yurt dışına gönderilen ve öğrenimini başarıyla tamamlayarak yurda dönenlerden yükümlü bulunduğu mecburi hizmet süresini tamamlamış olanların, yurt dışında resmi öğrenci olarak geçirmiş oldukları öğrenim sürelerinin 18 yaşının tamamlanmasından sonraki döneme ait olan kısmı,

Borçlanılabilir.

Borçlanma tutarı; borçlanma talebinde bulunan kişilerin(kişinin kendisinin ya da hak sahibinin), günlük asgari ücret ve günlük asgari ücret tutarının 6,5 katı arasında olmak üzere seçecekleri günlük kazanç tutarının % 32'sinin, borçlanılacak gün sayısı ile çarpılması ile bulunacaktır(5510 s. K. md. 41, 82).

Bu Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlandırılma halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür. Burada şu hususu önemle belirtmek gerekir ki; bu imkan doğum borçlanması dışındaki saymış olduğumuz borçlanmalarda geçerli olup, yukarıda bahsetmiş olduğumuz üzere doğum borçlanmasının yapılabilmesinin şartlarından olan doğumdan önce sigorta başlangıcının aranması nedeniyle bu haktan doğum borçlanması yapanlar yararlanamazlar.